

**STRATEŠKI PLAN RAZVOJA UDRUGE
ZA RAZDOBLJE 2020. – 2024.**

UVODNI TEKST - METODOLOGIJA IZRADE

Udruga Zelena akcija je krajem 2019. godine započela proces izrade strateškog plana razvoja za razdoblje od pet godine s ciljem određivanja jasnih smjernica razvoja organizacije. Pri izradi strateškog plana, smjernice razvoja su usklađene s potrebama društva s područja Hrvatske i Europe te su uzeta u obzir najznačajnija društvena, gospodarska i politička kretanja na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini. Ovaj strateški plan odnosi se na razdoblje od 2020. do 2024. godine i sadrži prikaz strategija i ciljeva putem kojih se Zelena akcija želi pozicionirati kao ključna organizacija za pitanja zaštite okoliša, energetike, klimatskih promjena i gospodarenja otpadom na razini Hrvatske.

Kao priprema izrade dokumenta Strateškog plana, provedena je analiza ispunjenosti ciljeva prijašnjeg strateškog plana, analiza dionika, stanja (SOAR) i okruženja (PESTLE). Provedene analize doprinijele su i utjecale na zaključke strateškog planiranja prikazanih ovim dokumentom.

U procesu analize i planiranja zaključeno je da su vizija i misija organizacije, kao i temeljne vrijednosti, i dalje aktualni te su zadržani i za ovo razdoblje.

Kao dodatak Strateškom planu, zaposlenici_e i aktivisti_kinje izrađivat će godišnje operative planove koji će biti usmjereni prema konkretnim aktivnostima, rokovima i zadacima u svrhu ispunjenja strateških ciljeva.

Strateško planiranje za razdoblje 2020.-2024. godine uključivalo je analizu stanja i okruženja te radionicu strateškog planiranja (9.-11. prosinca 2019.). U izradu ovog dokumenta aktivno su bili uključeni zaposlenici, članovi Upravnog odbora, volonteri/aktivisti i članovi udruge Zelena akcija i to kroz aktivno sudjelovanje u **procesu analize okruženja** i na spomenutoj **radionici** te kroz **pisanje dokumenta** strateškog plana.

Tijekom procesa izrade strateškog plana, dogovorena su 4 programska strateška cilja, 3 organizacijska strateška cilja i 3 horizontalna cilja kojima će Zelena akcija biti usmjerena do kraja 2024. godine. Strateški opći i specifični ciljevi su formulirani prilično ambiciozno, s namjerom da za cijeli tim budu izazov i inspiracija u nadolazećem periodu. Svi uključeni trebaju uložiti napore u zajednički radi na ovako postavljenim ciljevima koji vode ka ostvarenju općih ciljeva definiranih Statutom udruge. Nastavno na ovaj Strateški plan, udruga će izrađivati godišnje operative planove u svrhu operacionalizacije svoga rada te praćenja izvršenja strateških ciljeva. Kroz operative planove, udruga treba osigurati prostor za djelovanje u vidu metoda za odgovor na hitne teme te se fokusirati na prioritete na kratkoročnoj razini.

UDRUGA ZELENA AKCIJA

ZELENA AKCIJA (ZA) je nevladino, nestranačko, neprofitno i dobrovoljno udruženje građana i građanki za zaštitu okoliša, osnovano 1990. godine, sa sjedištem u Zagrebu.

Svojim radom doprinosi unaprjeđenju sustava zaštite okoliša na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini na način da potičemo promjene kroz kampanje, nenasilne direktne akcije, projekte, sudjelovanje javnosti u donošenju odluka i sl. Cilj djelovanja je zaštita okoliša i prirode te poticanje razvoja prema niskougličnom društvu pri čemu se vodimo principima društvene pravde i systemske promjene. Najveća pažnja se pridaje aktivnostima usmjerenima na poticanje sudjelovanja javnosti u donošenju odluka o okolišu te na poboljšanje kvalitete života u Hrvatskoj.

Djelovanje ZA temelji se na radu volontera i volonterki, odnosno aktivista i aktivistkinja, koje podržava profesionalni tim.

NAŠA POSTIGNUĆA

Zelena akcija je u siječnju 2020. proslavila 30 godina svog djelovanja, a iznimnim uspjehom smatramo što djelujemo s jednakim (ako ne čak i većim) žarom i prkosom od burne 1990. godine pa sve do danas. Nije lako opstati u okruženju koje, iako bi trebalo takvo biti, nije poticajno za dalji razvoj civilnog društva, osobito za tip organizacije kakva je Zelena akcija koja potiče građanski aktivizam.

Svakako je dosta nezahvalan zadatak ukratko opisati sve kampanje, projekte, edukacije, ulične akcije koje su provedene u Zelenoj akciji od njenog osnivanja. Isto tako, apsolutno je nemoguće dovoljno pohvaliti svaku osobu koja je svojim profesionalnim ili volonterskim angažmanom obogatila djelovanje Zelene akcije. Svaka osoba koja je ikada, na bilo koji način djelovala u Zelenoj akciji ili podržala naš rad, zaslužna je za sve uspjehe koje smo postigli do sada. Bez aktivista i aktivistkinja, koji su trenutno ili koji su nekada davno bili članovi Aktivističke grupe Zelene akcije i njihovog izuzetno kreativnog i entuzijastičnog rada, naše kampanje javnog zagovaranja ne bi bile ni približno tako zanimljive, simpatične i medijski odnosno javno vidljive. Zelena akcija neustrašivo, socijalno osjetljivo i solidarno, uz primarno djelovanje u cilju zaštite prirode i okoliša te promicanje održivog razvoja u Hrvatskoj i šire, uključivala se i u druge teme važne za zaštitu i promicanje ljudskih prava. Primjerice, možda nije toliko poznato i vidljivo, kako je Zelena akcija podržavala Pride od samih početaka, bila uključena u inicijativu “Glasam protiv” te je uključena u Inicijativu “Dobrodošli!”. Također, tijekom cijelog svog djelovanja nastojali smo nesebično dijeliti svoje znanje i iskustvo kampanja javnog zagovaranja, ali i osnivanja i poslovanja udruga kolegama i kolegicama iz civilnog sektora. Upravo je ta solidarnost i djelovanje na temeljima interseksionalnosti, izuzetno bitno u današnjem svijetu i sigurno ćemo na taj način djelovati i dalje u godinama koje su ispred nas.

U prvih 30 godina našeg postojanja, bez lažne skromnosti, možemo reći kako smo zabilježili brojne uspjehe. Primjerice, zahvaljujući našim kampanjama i uličnim akcijama zaustavljeni su mnogi štetni projekti, poput termoelektrane u Lukovom Šugarju, projekt „Družba Adria“, hidroelektrana Ombla, termoelektrana Plomin C, spalionica otpada u Zagrebu, spriječeno istraživanje nafte i plina u Jadranu, itd.

Nadalje, imali smo i ključnu ulogu u najvećoj kampanji civilnog društva „Ne damo Varšavsku“ koja je imala velik broj neizravnih pozitivnih posljedica, poput izmjena zagrebačkog Generalnog urbanističkog plana te senzibiliziranja javnosti za teme prostornog planiranja i javnog interesa. Ta je kampanja nesumnjivo bila poticaj ostalim sličnim inicijativama u Hrvatskoj kao npr. „Srđ je naš“, „Savica za Park“, ali i u regiji kao primjerice u Srbiji i BiH gdje je javnost snažno krenula u obranu javnog prostora.

Kroz naše smo kampanje javnog zagovaranja ukazivali na razne štetne odluke različitih nivoa vlasti i poticali građanski aktivizam nudeći ujedno drugačije modele upravljanja javnim i prirodnim resursima. Tijekom svih 30 godina našeg djelovanja, inzistirali smo na sintezi zaštite okoliša i društvene pravde te nastojimo da naše ulične akcije prati i visoka kvaliteta edukacije o obnovljivim izvorima energije, gospodarenju otpadom, pravu na pristup informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju, itd. Isto tako, u Zelenoj akciji uz najstariji besplatni servis građanima Zeleni telefon, osiguravamo i besplatnu pravnu pomoć u pitanjima okoliša kao i Biciklopopravljaonu, besplatni servis za popravak bicikala u sklopu kojeg se i doniraju bicikli potrebitima.

Također, doprinijeli smo donošenju jednog od najstrožih zakona o GMO-ima u Europskoj uniji, sudjelovali u inicijativi za donošenje Zakona o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja, te doprinijeli ukidanju koruptivnog i skandaloznog Zakona o igralištima za golf.

Svih tih godina uključivali smo se u razna javna savjetovanja donošenja propisa, što je bilo izuzetno važno i prilikom pristupanja Hrvatske EU, kao i u razne postupke uključivanja javnosti u procese donošenja odluka u pitanjima okoliša, kao primjerice procjene utjecaja na okoliš i okolišne dozvole. Također, možemo slobodno reći kako se nismo ustručavali ni pokretanja sudskih procesa te smo i na taj način doprinijeli razvoju prava okoliša kako u Hrvatskoj tako i u regiji. Naravno, naša velika aktivnost i neustrašivost prozivanja pogrešnih odluka i politika, dovela je i do toga da smo i mi bili tuženi, kako od strane Ministarstva zaštite okoliša, tako i od kvazi-investitora. U takvim nam je situacijama, kada je ugrožen naš opstanak, neprocjenjiva ogromna i bezuvjetna podrška mreža u kojima smo članica, kao primjerice Friends of the Earth, European Environmental Bureau, Justice and Environment, Zeleni forum, itd. U svim navedenim mrežama predstavnici Zelene akcije izrazito su aktivni članovi upravnih odbora i/ili koordinacija, što također smatramo uspjehom.

Što se tiče uspjeha u posljednjih 5 godina, tj. perioda od posljednjeg do novog strateškog plana Zelene akcije, oni nisu izostali pa ovdje navodimo neke od najznačajnijih. Jedan od većih uspjeha

koji smo postigli 2016. bilo je okončanje kampanje javnog zagovaranja “**S.O.S. za Jadran**”. Kampanju smo pokrenuli još 2013. s ciljem zaustavljanja istraživanja i eksploatacije nafte i plina u Jadranu uz veliku podršku javnosti, kao i nacionalne mreže udruga Zelene forum. Također, 2016. uspješno smo završili kampanju “**Zaustavimo Plomin C**”, a koju smo vodili od 2011. zajedno sa Zelenom Istrom i Greenpeacom. Ovdje se radilo o sprečavanju izgradnje neisplativog novog bloka termoelektrane na uvozni ugljen koji je HEP želio realizirati na istočnoj obali Istre na štetu zdravlja ljudi i okoliša. Posljednji veliki uspjeh koji ovdje navodimo je okončanje kampanje “**NE spalionici otpada**”, što je ujedno prva započeta kampanja Zelene akcije koja je trajala više od 20 godina. U ovoj smo kampanji argumentirali okolišnu, financijsku i društvenu štetnost spaljivanja otpada, a unatoč nasilnog promoviranja ovog projekta od strane Grada Zagreba, krajem 2017. Gradska je skupština, pod pritiskom javnosti, izbacila spalionicu iz prostornog plana. U svim smo kampanjama koristili razne alate javnog zagovaranja, od uličnih akcija pa sve do korištenja pravnih alata, što smatramo potrebnim za uspješan rad.

I na kraju, Zelena akcija je 2016. postala članicom, a kasnije ušla i u koordinaciju svjetskog pokreta „Break Free From Plastic“. Ova kampanja uključuje niz edukativnih i zagovaračkih aktivnosti, a rezultirala je donošenjem važnih dokumenata za borbu protiv jednokratne plastike na razini RH i EU.

VIZIJA, MISIJA I VRIJEDNOSTI

Udruga Zelena akcija ima viziju budućnosti i misiju koja određuje djelovanje udruge te vrijednosti kojima se vode u svom radu.

VIZIJA ZELENE AKCIJE

Zelena akcija teži ekološki i socijalno održivom društvu na lokalnoj i globalnoj razini u kojem građani i građanke kroz sudjelovanje i suradnju čuvaju prirodu i okoliš te postižu visoku kvalitetu života.

MISIJA ZELENE AKCIJE

Zelena akcija je udruženje građanki i građana za zaštitu okoliša i prirode te promicanje održivog razvoja u RH koja aktivno djeluje od 1990. Zelena akcija se odlučno i stručno suočava s izazovima i prijetnjama okolišu i zdravlju ljudi na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini mobilizirajući javnost za zaustavljanje uništenja eko sustava i klimatskih promjena. Zelena akcija postiže svoje ciljeve kroz nenasilne direktne akcije, kampanje, informiranje i obrazovanje, zajedničkim djelovanjem profesionalnog tima i volontera_ki te suradnjom s drugim organizacijama uz sudjelovanje javnosti.

TEMELJNE VRIJEDNOSTI ZELENE AKCIJE

- volonterizam
- profesionalnost
- solidarnost (s civilnim sektorom, vanjska i interna)
- ravnopravnost
- dosljednost i vjerodostojnost
- prihvaćanje različitosti
- ustrajnost
- humor
- odgovornost
- zalaganje za opće dobro
- suradnja i zajedništvo
- težnja ka konsenzusu i demokratičnost
- kvaliteta života
- afirmiranje odgovornost i obzirnog odnosa prema okolišu i prirodi
- samoinicijativa
- poštenje
- kreativnost i inovativnost
- transparentnost
- otvorenost za promjene
- kritičko mišljenje

OPĆI CILJEVI, PODRUČJA DJELOVANJA I DJELATNOSTI UDRUGE ZELENA AKCIJA

Sukladno Statutu Udruge, ciljevi Zelene akcije su zaštita okoliša i prirode, promicanje održivog razvoja Republike Hrvatske, poticanje i jačanje uloge javnosti u ostvarivanju ustavnog prava na zdrav okoliš te ostvarivanje objektivnih i stručnih uvida u problem zaštite okoliša.

Djelatnosti kojima se ostvaraju opći ciljevi:

- organiziranje, tehnička podrška i provođenje akcija, projekata i kampanja na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini;
- organiziranje i tehnička podrška organizaciji tribina, okruglih stolova, seminara, stručnih savjetovanja, radionica i sl. za građane_ke i sudjelovanje na istima drugih organizatora;
- organiziranje mirnih prosvjeda i javnih okupljanja;
- poticanje građana, a posebice mladih, na aktivno sudjelovanje u okolišnim pitanjima;
- pružanje pomoći građanima i građankama;
- izdavačka djelatnost,
- izrada stručnih studija i analiza;
- izrada vlastitih proizvoda radi promicanja rada udruge
- podnošenje peticija, predstavki, pisama putem nadležnih stručnih službi i tijela (odvjetnici i dr.);
- poduzimanje zakonom predviđenih pravnih mjera radi zaštite okoliša;
- utjecanje na zakonodavstvo putem davanja inicijative, sudjelovanja u raspravama, podnošenja mišljenja i komentara, sudjelovanja u donošenju zakona;
- suradnja s nacionalnim i međunarodnim udrugama, zakladama i organizacijama;
- prikupljanje, obrada i distribucija informacija putem pripreme i dijeljenja promidžbenog materijala;
- pružanje usluga prehrane (»toplog obroka«), napitaka i bezalkoholnih pića za svoje članove i članice u svojim poslovnim prostorijama i prostorima dok se obavlja njihova osnovna djelatnost ili aktivnost.

STRATEGIJA RAZVOJA

U periodu 2020.-2024. godine, udruga će se usmjeriti na strateški razvoj u dva glavna razvojna područja:

- (1) Programski razvoj
- (2) Organizacijski razvoj

te će svojim djelovanjem doprinijeti ostvarenju horizontalnih ciljeva. Svako područje djelovanja u periodu 2020.-2024. ima definirane opće ciljeve i specifične ciljeve te postavljene pokazatelje ispunjenosti.

STRATEŠKI CILJEVI (2020. – 2024.)

Definirani su ciljevi strateškog razvoja (organizacijski ciljevi), ciljevi programskog djelovanja (programski ciljevi) i horizontalni ciljevi.

ORGANIZACIJSKI CILJEVI:

1. Osigurana održivost organizacije kroz ojačane ljudske kapacitete i povećanu financijsku stabilnost;
2. Povećana vidljivost rada Zelene akcije;
3. Uspostavljena struktura za provedbu strateškog plana 2020.-2024.

PROGRAMSKI CILJEVI:

1. Prelazak u post-fosilno društvo uz razvijen pokret za klimatsku pravdu u Republici Hrvatskoj;
2. Zaštita prirodnih, zajedničkih i javnih dobara i javnih usluga;
3. 'Zero waste' društvo utemeljeno na prevenciji, ponovnoj uporabi i održivom gospodarenju otpadom;
4. Razvijen i ojačan okolišni aktivizam te pokret u regiji i Republici Hrvatskoj.

Za svaki cilj programski strateški cilj su navedeni i prioriteti na kojima će organizacija najviše raditi.

STRATEŠKI CILJ 1: Prelazak u post-fosilno društvo uz razvijen pokret za klimatsku pravdu u Republici Hrvatskoj

Strateški cilj će biti postignut temeljem rada na sljedećim specifičnim ciljevima:

- 1.1. Usklađenost klimatskih politika u RH i EU s najnovijom klimatskom znanosti i globalnim ciljem zadržavanja zagrijavanja ispod 1.5 °C te provedba istih politika;
- 1.2. Klimatska znanost i mjere integrirane u širu legislativu i javne politike;
- 1.3. Zaustavljeni štetni fosilni i nuklearni projekti u RH;
- 1.4. Izgrađen nacionalni klimatski pokret;
- 1.5. Uspostavljeni modeli komunalne energetike;
- 1.6. Poboľšane i provedene prometne politike.

STRATEŠKI CILJ 2: Zaštita prirodnih, zajedničkih i javnih dobara i javnih usluga

Strateški cilj će biti postignut temeljem rada na sljedećim specifičnim ciljevima:

- 2.1. Održivo i participativno upravljanje prostorom;
- 2.2. Spriječena privatizacija, komodifikacija i financijalizacija prirodnih, zajedničkih i javnih dobara i usluga;
- 2.3. Razvijeni modeli demokratizacije upravljanja prirodnim, zajedničkim i javnim dobrima i uslugama;
- 2.4. Podignuta svijest o krizi bioraznolikosti;
- 2.5. Zaustavljeni projekti štetni za bioraznolikost;
- 2.6. Ispravna provedba zakonodavnog okvira za zaštitu prirode i prostornih resursa u RH i EU;
- 2.7. Zaštita rijeka;
- 2.8. Doprinos zaustavljanju štetnih trgovinskih i investicijskih sporazuma u RH;
- 2.9. Zadržavanje standarda u regulaciji genetski modificiranih organizama u RH i EU jednaka regulacija GMO 2.0.

STRATEŠKI CILJ 3: ‘Zero waste’ društvo utemeljeno na prevenciji, ponovnoj uporabi i održivom gospodarenju otpadom

Strateški cilj će biti postignut temeljem rada na sljedećim specifičnim ciljevima:

- 3.1. Unaprijeđeno zakonodavstvo RH i EU u skladu s hijerarhijom gospodarenja otpadom;
- 3.2. Spriječena izgradnja spalionica, proizvodnih pogona i centara za gospodarenje otpadom baziranih na štetnim tehnologijama;
- 3.3. Razvijeni ‘zero waste’ modeli upravljanja i poslovanja (gradova i općina, festivala, hotela, restorana, kafića, događaja, ureda itd.);

- 3.4. Učinkovita provedba politika vezanih za jednokratnu plastiku;
- 3.5. Podignuta svijest o štetnosti jednokratne plastike;
- 3.6. Doprinos rješavanju problema nastanka i zbrinjavanja otpada od hrane;
- 3.7. Razvijeni centri za popravak i ponovnu uporabu otpada;
- 3.8. Doprinos rješavanju problema ilegalnih odlagališta otpada.

STRATEŠKI CILJ 4: Razvijen i ojačan okolišni aktivizam te pokret u regiji i RH

Strateški cilj će biti postignut temeljem rada na sljedećim specifičnim ciljevima:

- 4.1. Informirani i educirani građani i građanke o temama zaštite okoliša, o njihovim pravima, mogućnostima te metodama aktivističkog djelovanja;
- 4.2. Građani i građanke samostalno i aktivno djeluju s ciljem zaštite prirode i okoliša te uspostavljanja održivog i pravednog društva;
- 4.3. Proširena iskustva, znanja i prakse Zelene akcije radi osnaživanja aktivista i aktivistkinja, inicijativa i organizacija civilnog društva kroz intersekcionalni pristup;
- 4.4. Ojačane i povezane aktivističke i okolišne mreže u RH i regiji, posebno ZelenI forum, SEENET i Young Friends of the Earth Europe.

HORIZONTALNI CILJEVI

U ovom strateškom razdoblju, Zelena akcija će svojim radom doprinosti ostvarenju sljedećih horizontalnih ciljeva:

- Očuvan i unaprijeđen institucionalni okvir i uvjeti djelovanja civilnog društva;
- Promijenjene konzumentske navike građana i građanki, s ciljem smanjenja štetnih utjecaja na okoliš i društvo;
- Spriječena privatizacija prirodnih dobara, zajedničkih i javnih dobara, zajedničkih i javnih dobara i javnih usluga te razvijeni modeli demokratizacije njihova upravljanja.

Pri ostvarivanju gore navedenih ciljeva Zelena akcija će svoje aktivnosti temeljiti na klimatskoj, društvenoj i ekonomskoj pravdi i načelima solidarnosti. U svom radu koristiti će i sljedeće pristupe:

- A. Zagovaranje na teme klimatske krize, krize bioraznolikosti te modela upravljanja;
- B. Sprečavanje štetnih projekata kroz konkretne zahvate, sprečavanje privatizacije i dobro upravljanje te zakonski okvir;
- C. Jačanje aktivističkog pokreta na nacionalnoj i regionalnoj razini, a primarno kroz edukativne aktivnosti.

PRAĆENJE I VREDNOVANJE PROVEDBE STRATEGIJE

Provedba Strateškog plana pratit će se analizom ostvarenja operativnih godišnjih planova te njihovim ostvarenjem planiranih pokazatelja (indikatora) strateških ciljeva. Provedbu operativnih planova pratit će članovi i članice Upravnog odbora, zaposlenici_e i aktivisti_kinje udruge na dvije razine tijekom cijele godine: kroz sastanke programskih timova i putem strukture koja će se dogovoriti za praćenje svakog strateškog cilja. Rezultat samoprocjene provedbe operativnih planova koristit će se za proces učenja organizacije te uvođenje potrebnih promjena. Završni godišnji izvještaj o rezultatima/provedbi pripremat će Predsjednik_ica Zelene akcije uz podršku cijelog tima Zelene akcije, a odobrit će ga Skupština udruge. Sažetak izvještaja o provedbi Strateškog plana i sažetak evaluacijskog procesa bit će sastavni dio Godišnjeg izvještaja o radu udruge koji će po usvajanju biti dostupan na mrežnoj stranici udruge.

Evaluacija i vrednovanje rezultata provedbe Strateškog plana te usklađenost s trenutnim stanjem, okruženjem i trendovima provest će se sredinom 2022. godine u svrhu revizije ovog dokumenta.

Završna evaluacija rezultata provedbe Strateškog plana osmisлит će se i provesti u drugoj polovici 2024. godine i izradit će se za svaki pojedinačni strateški cilj. U završnoj evaluaciji sudjeluju zaposlenici, članovi Upravnog odbora, članovi Nadzornog odbora, aktivisti te po potrebi volonteri i korisnici. Rezultati evaluacije iskoristit će se u svrhu analize djelovanja organizacije kao podloga za razvoj Strateškog plana za sljedeće razdoblje.